

A síkvidéket itt is ugyanazok a karéjszerű kőhalmok, ritkás bokrok és erdőfoltok határozzák meg, mint körben minden irányba a széljárta horizontig; nincs a sziklás meredélyig semmi árulkodó jel arra nézvést, hogy ez a hatalmas, kerek meteoritkráter ott tátongana a köves

Lanczkor Gábor 45

síkságba mélyen beleszakítva, fenekén a sekély sóstóval. A tóban nincsenek halak, hínár, semmi.

TOBOZFEJ

A kráter maga akkora, hogy kopár peremén végighaladva legalább fél nap kell a körbejárásához. Odalenn a tó partján állva a szemközti parton hangyának látszik a vízibivaly, ahogy belegyalogol hűsölni a vízbe.

Mély iszapban hever a városnyi méretű meteorit.

De micsoda város ez! Amiként az óriási meteorit egy tó képében sugárik iszapágyából az élőkre: úgy tesped hajsza-, úgy hever tűpontosan a szülővárosom helyén ez a földre zuhant csillag.

A kráter meredek lejtőin a pusztaság növénytakarójához hasonló bozót, a tóparton keskeny erdősáv, a keleti oldalon hatalmas fákkal. A sóstó fővenyét mérgeszölden összenyálazó algán kívül semmi nem él meg ebben a vízben. Hermetikusan el van zárva a meteorit azoktól, akik ha hozzáférhetnének, nyílhegyeket készítenének belőle, vagy porrá zúzva egyszerűen csak megennék. Ahol a nyaktörő lejtő törmelékes szikláiba szelídebb esésű szurdokot vágott egy patak, és hízó hold-alakban töltögeti sárgás hordalékával a tó északkeleti csücskét, megművelt parcellák, falu.

A bozótban pávák rikoltoznak. A mélyen fekvő víztükkör belobbantja a hangot, rekedten zeng föl a pávatorokkal a süket katlan, aztán egy fél pillanat múltán el is nyeli a jóformán még meg sem képződött visszhangot a cserjés-gyomos talajfoltokkal körbeszigetelt sziklatörmelék-gyűrű.

Az idetévedők először szinte kibírhatalannak találják a sóstó rothadó algatestekkel megüledett ásványszagát. A falusiak temploma is hasonlóan meghökentő az idegen számára. Maguk a parasztok a szentély előterében hagyják áldozati ajándékaikat, nem mennek be a laposra faragott kövekből összerótt építménybe, amelynek sötétjéből a nyitott kapun keresztül megszokás nélkül, állandósult intenzitással patkányok és darazsak közös litániáját idéző hangszőnyeg szüremlik ki. Hogy a templom oltárát kinek szentelték föl az őseik, hosszas faggatózás után sem hajlandók a helybeliek elárulni, ahogyan a hangok eredetéről sem lehet kihúzni belőlük egy szót se.

Ha pávát lát az idegen fölroppenni, az igen ritka szerencsének számít, még ha oktalanul maga zavarta is föl a madarat a kisebb-nagyobb szivacsos tufakövekkel feketén fölhabzó aljnövényzetből (a vidéket még a meteorit

érkezése előtt lávakürtök köpködték tele), hogy aztán az ijedt látogató egy hirtelen megragadott nagyobb bazaltkővel maga végezze ki a kígyót, amely félőrülten tekergőzik a szűk ösvény porában a pávacsórtól sebzetten.

46 Zengő és rögtön el is haló rikoltásaikba rejtőzötten a pávák, akár a kihűlt meteor a víz alatt, hasonlatosan láthatatlanok.

Egy mély, sötét horpadásába siettem a csillagnak, hogy meglátogassam a fiút, akit kislánykorom óta nemcsak legjobb barátomnak tartatok, de akiben annak idején elsőként világosodott meg szüzességi fogadalmam értelme, bár a szüleink egymásnak szántak bennünket a születésemtől fogva. Én a meditációé és a böjtölésé lettem, és eddig Nikko sem házasodott meg.

Egy hosszú magánlevél és a levélhez mellékelt nem jelentéktelen öszszeg kézhezvétele után hamarosan küldönc jött hozzám a kapitánytól. Nem vihetek magammal semmit, ez állt a válaszlevélben.

Rólam mindenki tudja a városban, hogy szűz leány vagyok.

Egy óra múlva ott álltam Nikko cellájának előterében. Nem hoztam magammal semmit.

Beletelt pár másodpercbe, amíg a szemem teljesen hozzászokott a félhomályhoz. A kőpriccsen ült, előre dőlve, térdére támasztott karral, a fejét mélyen előrehajtván. Kemény fürtökbe összeállva szanaszét meredt az erős szálú, sűrű haja. Rongyokba burkolt kézfeje úgy lógott a csuklóján, akár két rongylabda. Minden erőmet össze kellett szednem, hogy ne mutassam felindultságomat. Megálltam a priccsel szemben. Sikerült úrrá lennem a testemen végighullámzó remegésen. Leküldtem a talpamon keresztül a padlóba. Meg se rezdültek a cella falai.

Vártam egy kicsit. Aztán a hátamat a nyirkos falnak támasztva szaporán, halk levegővétellel kényszerítettem magam, amíg hozzá nem szokott a fülem a bűzös és dohos, beláthatatlanul vastag falú helyiség csöndjéhez annyira, hogy fölvehettem Nikko légzésének ütemét.

Így fegyelmeztük egymás szuszogását egy jó darabig. Végül Nikko szólalt meg, még mindig nem tekintve rám.

Csak egy fél perc múlva feleltem a hetyke, arrogáns mondatra. Ahogy a válaszom után végre fölpillantott rám, a bejárat felől szivárgó derengésben hosszú seb fénylett föl a homlokán.

Hűvös, mélyről fakadó, szédületszerű gyöngeség fogott el. Két kifesztett tenyeremmel próbáltam a puszta falba kapaszkodni. Nem volt egészen kellemetlen érzés.

A hideg felület minden rücskét és parányi lyukacsát ott éreztem nem csak az ujjbegyeimben, hanem ingaként lóbálódzó agyamban is. Becsuktam a szemem. Aztán kissé előrehajtottam a fejemet, majd vissza, amíg a szédülés lassanként elszivárgott a tapintható peremű lyukacsák hideg krátermélyébe.

Melegség öntötte el a mellkasomat, és zsibbadni kezdett a tarkóm, ahogy gyors hullámokban föloldódott bennem a szédület maradéka.

– Vakon is fölismerném a járásodat.

A mondat végén kissé megremegett a hangja. Zavartan rámosolyogtam. Nem mosolygott vissza.

– Holnap hajnalban engemet kivégeznek.

Bólintottam.

– Meghalok, Kata.

Amikor ismerős mozdulattal, idegesen megvonta a szája szélét, olyasformán, mint amikor vesztesre állt valami közös játékban, ráébredtem, azt várná tőlem, igazoljam neki a reményt. Nem, nem halsz meg. Csalódottan hajtotta előre a fejét. Ismertem minden gesztusát és fintorát.

– Mi történt a kezdeddel?

Ez a kérdés a szunnyadó anyai ösztön telített altján csúszott ki belőlem, nem a húgocska édes madárhangján.

– Levertem.

– Hol?

– Hol. Hát itt a cella falán.

– És a homlokodat?

– Azt is.

– Leverted.

– Le.

Rekedt volt egy kissé a hangja, megköszörülte a torkát. Aztán megint ugyanaz a fintor a szája sarkában, mint az előbb. Gyerekkori jegyesem. Kis hülyém. Gyönyörűm. Nem lehetek gyöngye előtte.

Annyira irreálisnak találja, hogy börtönbe került, hogy tulajdonképpen el se hiszi. És míg ő a nyilvánvaló tényeken túlra próbálta átverekedni magát, nekem a meneküléshez fűzött irreális reményeken kellett villámgyorsan túltennem magam. Ismerve Nikkót, igazán nem lett volna szabad meghökkennem. Mégis meghökkenem a sebein. És hogy azon fantáziál, miként juthatna ki innen.

Megmondom én neked. Bilincsből lépdelve az örök közt a veszthelyre. Gondolkoztál volna azelőtt, hogy megsértetted a herceget.

Egy pillanatig szinte dühített a fantasztasága. Aztán megenyhültem. Hiszen holnap meghal.

Az előbbi, ösztönös játszótársi hetykeséggel elejtett mondataim után (hisz vigaszt nyújtani érkeztem ide, és hogyan vigasztaljam meg Nikkót másként, ha nem a közös gyerekkor hangján), igyekeztem most minden következménnyel átlátni a tényeket. Hideg acélkampót szúrni a bőröm alá. A hegyét át a hám alatt, és vissza, ki a csípős levegőre.

- Mért jöttél ide?
Kötekedik velem.
- Hogy lássalak.
 - Ki tudtál fizetni?
 - Nem.

48

Fölpattant a kőpriccsről. Ruganyos léptekkel tett egy kört a szűk cellában. Úgy ment el előttem, mintha ott se lennék. Ökölbe szorított kézzel kapta maga elé a karját, majd a következő pillanatban, mintha csak egy asztalra csapna le ököllel, lesújtott a combja mellé, a levegőbe.

A falnak dőltem. Hideg volt a fal. Kiegyenesedtem, ahogy Nikko torokhangú mordulására fojtott el egy kiáltást. Visszaült a priccsre. Beletúrt az összevissza álló hajába. Aztán teli torokból fölordított. Lassan indultam el felé, akárha víz alatt járnék. Megálltam előtte.

- Nehogy elkezdj nekem okoskodni, Kata.
- Erre nem mondtam semmit.
- Segítsél már kitalálni, hogyan juthatnék ki innen!

Kényszerítettem magam a türelem erényére. Úgy éreztem, az ostoba és meddő férfidüh máza alatt Nikko sértődöttsége egyre növekvő hullámokban valamiféle sírós, kisfiús durcássággá színeződik át. Nem függetlenül annak belátásától, hogy a látogatásom célja nem épp az, hogy kézen fogva hazasétáljak vele innen. Bár igazából magam sem tudtam már, hogy mi.

- Okoskodjak?

Leültem a kőpriccsre Nikko mellé. Orromba csapott a régről ismerős testszaga. A hajának a szaga.

- Kata, ha úgysem tudsz segíteni,...
- Nikko! – vágtam közbe élesen.
- Akkor inkább menj haza.

Elvígyorodtam.

- Most mit röhögsz?

– Niki, Niki, Niki.

Ciccegtem, és szelíden megcirógattam a tarkóját.

- Ki kell jutnom innen, Kata. Nem létezik, hogy ne tudnék kijutni.

Segíts kijutnom innen.

Mindezt már nem dacosan vagy elkeseredetten, nem is sírós-durcásan, sokkal inkább a józan belátás hangján mondta. A földet nézte a lábunk előtt.

- Segítsek kijutni. Innen.

Mind a ketten zavarba jöttünk egy kissé a hangomban csengő kéretlen gunyorosságtól, amellyel az én idealista Nikkóm irreális ötleteire általában felelni szoktam.

- Mindig mindenre van megoldás, Kata. Csak meg kell találni.

Igen.

– Látsz te innen kiutat?

– Nem tudom.

Hosszú csönd.

– Talán.

– Mondd.

Nikko a szemembe nézett.

– A szüzességed.

A mélyből derengett föl a hangja. A mélyből, melynek sodra van.

– Ne szórakozz velem, Nikko.

Nem vette le rólam a tekintetét.

– Te tudod a legjobban, hogy fogadalmat tettem.

– Ugyan már!

– Ez a fogadalom a létezésem egyetlen értelme! A szüzesség.

A böjtök. Imák. A vezeklés.

– Vezeklés! De kiért? Értem vezekelj!

– A lehetetlent kéred tőlem.

– Épp azért.

– Nem.

Nikko a kézfejének rongyaiba temette az arcát. Aztán nagyot sóhajtott, és úgy csapta le két bebugyolált tenyerét tompa puffanással a combjára, mint aki továbbra sem hajlandó elhinni, hogy ami itt folyik, az a színtiszta valóság.

Fölszisszent a kézfejébe nyilálló hirtelen fájdalomtól.

Fölszissenhettem volna én is, hogy Nikko jobb híján rám vetíti ki a vele szembenállók összesét, akiket mégiscsak le lehet győzni, ha elég kitartó és ügyes.

– Találj ki valamit, Kata, kérlek, találjunk ki valamit! Fiatal vagyok! Nem akarok meghalni! Találjunk ki valamit! Kérlek!

Fiatal vagy.

Hirtelen magam előtt láttam, amint hisztérikus játszótársam a kemény koponyájával és ököllel üti a falat, őrgöngve, és még inkább őrgöngve, amikor az meg se rezdül az ütéseitől. Nikko agyába pedig váratlan intenzitással robban be a fölszökött harci nedvek lelohadásával a fölszakadt hús égő fájdalma.

– Gondolkozom, Nikko.

Egyszer én is megkorbácsoltam magam.

Meglehetősen legyengültem a hosszú böjt végére. Alig volt már erő a karomban. De olyan eksztatikusan tisztának és könnyűnek éreztem magam, hogy néhány ütés után földöntúli boldogságban fetrengtem a padlón. Szögekkel volt kiverve a korbács. Talán egy óra is eltelt, amíg rám talált az anyám. Szegény anyám, szegény, okos, magányos anyám. Tizennyolc éven át úgy fogtatta a széken, hogy az mindörökre eltávolított bennünket egymástól.

Míg gyógyulgattak a sebeim, egy délután leült az ágyam mellé, és bevallotta, ami nemcsak számomra, de az egész város előtt nyílt titok volt. Az a férfi nem az apám. Nem éreztem szégyent. Sem büszkeséget. Sem előtte, sem akkor. De legalább anyám megkönnyebbült, hogy kimondhatta, 50 amit tizennyolc éven keresztül cipelt magával. Minek is cipelte.

Azt mondta, hogy fogalma sincsen, ki az apám. Értetlenül áll a fogantatásom ténye fölött. Sebtében kellett férjhez mennie. Szűzen. Állapotosan.

Szűz, az én vagyok.

Te csak egy nő vagy, aki nem őszinte még önmagával szemben sem.

Gyorsan begyógyultak a szöges korbács ejtette sebeim. De a hegek még most is látszanak. Mint a sűrű meteorithullás, apró hullócsillagok, olyan a mintázatuk a hátamon. Tapintható.

Simogasd meg a hátam. A ruhán keresztül is érzed, Nikko. Csillagok és csóváik, a tarkómtól a csípőm irányába tartva.

Megbántasz, Nikko.

Én téged, Kata? És te engem?

Nyolc éve nem hisz nekem. Hisz a kapcsolatunkban akkor még évekig ugyanaz maradt. Gyerekek voltunk.

De aztán már nem voltunk többé gyerekek. Egészen váratlanul, egyik napról a másikra nőttünk fel, mint az árvává lett kamaszok.

Komolyan szeretne velem beszélni. A házasságkötésünk után is megőrizhetem a tisztaságomat. Ezt ígérte. Az én forrófejű Nikkóm. Amikor nemet mondtam, különösen szomorú lett. Mint alkonyatkor a kalitkában tartott madaraink. Csak ült egy helyben, némán, mozdulatlanul meredve maga elé.

Másfél hónapja történt mindez. Aztán, ahogy a nap kel föl minden reggel a sekély, terméketlen tó fölött, úgy rendeződött vissza kettőnk viszonya a mindenkori keretek közé.

Fölkel, és a tófenéki homok milliárd, tükrös kvarctömböcskéje gyengéden rétegzett mozgással, leheletfinom, körkörös lebegéssel beforgatja a fényét a csillagunk minden termébe, minden szűk utcájába. Még ide is jut belőle.

Mintha vízzel lenne elöntve a cella, és tilos lenne a legkisebb hullámmozgást is elindítanom, olyan lassan közelítettem jobbommal Nikko tarkója felé. Megcírógattam. Nem kapta el a fejét. Nem lökte el a kezemet.

Elpityeredett.

Tegnap nyilvánosan megsértette a herceget. Magára vett valami ostoba tréfát.

Nikko szülei meg se próbálkoztak a fiú kiváltásával. Bocsánatot kértek kettejük nevében a hercegtől. Nikkót pedig kitagadták a családból. Maguk mentek el a herceghez. Aki elfogadta a gesztust, és így a bocsánatkérést is.

Hirtelen jelentősen sötétebb lett a cellában. Felhő mögé bújhatott a nap. Még biztosan nem bukott be a kráter pereme mögé. Kora délután indultam el otthonról.

Ahogy Nikko tarkóját cirógattam a sűrűsödő homályban, egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy a bal oldali zsebem körül koncentráltabban gyűlik meg a ritkás fény. Belenyúltam a ruha szegése alá rejtett zsebbe. Tompa hegyű tűzkövet tapintottam ki benne. Frissen vettem föl reggel a ruhát. Nem emlékeztem a mozdulatra, hogy zsebret tettem a konyhában a követ.

Milyen sebezhető vagy, Nikko.

Becsíppenthetném a jobbom ujjbegyei közé egy hajfürtödet, csőrszerűvé formázva körötte az ujjaimat, behajlítanám a bal hüvelykemet, erővel végigsercinténém a körmöm a tűzkő érdes felületén, a mellkasomban gyöngö ütés, a jobbom formázta csőrben lobot vet a szikra, és szétálló tincseid, egyik a másik után, sercegve gyulladnának be.

Mint a fáklya.

Akkor verd a falba a fejed! Hátha megoldvasztja legalább egy tenyérynvi helyen a csillagot.

Amelyből a tűzkő is való.

Valamelyest összeszedte magát. Szífogott. Nem hagytam abba a cirógatását. Kifújta az orrát a padlóra. Nem nézett rám. Elfordítottam a tekintetemet a cella sötétjébe, hogy ne lássa a mosolyomat.

– Te tökføj.

Ezt egészen kedvesen mondtam neki. Egy jó darabig nem is felelt semmit. Abbahagyta a szífogást. Aztán kisvártatva egészen józan, engesztelt hangon szólalt meg.

– Hol élünk mi, Kata?

– Hogy érted ezt?

Rám nézett.

– A mi városunkban nem terem tők.

Megállt a kezem a hajában.

– Nem, a mi városunkban tényleg nem terem tők, Nikko.

A szemem sarkában éreztem a tekintetét. Elhúztam a kezemet a tarkójától. Nagyon lassan. Aztán egész testemmel feléje fordultam.

Hirtelen odafönn, a tó fölött előkúszott a nap a fellege mögül, és akkor hirtelen a szemek mély kútja köré odarajzolódtak a két egymásba nyitott arc tiszta tónusai.

Amikor a következő pillanatban önkéntelenül pislogni kezdtem, Nikko szintén, és leküzdöttük a káprázatra következett ingert, hogy egymás tekintetéből minden mást kizárva nézhessünk megint farkasszemet, mintha már túl is lettünk volna mindazon, amin a közös sorsunk bármilyen más változatában

valaha túl lehattünk volna. Nikkót száműzik, Nikko nem térhet többé vissza a hatalmas sugárzó kő rejtekébe, Nikkót kitasztják a csillagból, föl a tó fölé, a gyors halálba lökik bele a semmi-kezek. Eltéblábol még egy ideig odafönn, aztán úgy pusztul el, mint a parasztok.

52 Vagy mint a parasztok kutyái. Nikko holnap délben már semmire nem fog emlékezni az itteni világból.

Farkaszemet néztünk, minden függönyt félrehúзва bámultuk egymást tiszta, száraz tekintettel.

Most már akár egymásnak is ronthatnánk, mint két dühös állat.

A bal kezem továbbra is a zsebemben, hüvelykujjammal a tűzkövet simogattam, olyan gyengéden, hogy a felület rücskei inkább egy ruhaszövet bolyhainak tűntek.

Messze a magasban ragyogott a nap, fényt és árnyékot kínálva odafönn és idelenn, kontúrt, amely mentén beleégnek egymáséiba a tapasztalásaink, a mieink az övéikbe, és az övéik a mieinkbe.

Arra gondoltam, Nikko, szedjük össze a bátorságunkat, Nikko és Kata, te meg én, együtt, kéz a kézben, szedjük össze a bátorságunkat.

Elővettem a zsebből a tűzkövet, a másik kezemmel megfogtam Nikko kezét.

Kinyitottam a számat, a nyelvemre tettem a követ. Nikkóhoz hajoltam, és az ajkai közé dugtam a nyelvem hegyét.

UJ
KALENDARIOM,
Mellyet Christus URUNK születése
után való 1711. Efstendöre irt
HUBART JANOS.
Es Magyar Országgra, Erdélyre, és egyéb
Tartományokra-is alkalmaztatott.

1711. évi. JUVAN által.